

CRONICÓ

ANY: 2006

EPOCA: II

NUM: 22

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ DE CRONISTES OFICIALS

www.cronistesdelregnevalencia.org

PROGRAMA DE LA XXVI ASSEMBLEA DE CRONISTES OFICIALS

Divendres 27 d'octubre de 2006. València

10'30 h. Santa Missa en la Catedral de València, Capella del Sant Calze, en sufragi pels cronistes que han faltat.

11 a 13'30 h. Entrega d'acreditacions i documentació en el vestíbul del Saló de Plens de la Diputació de València.

11'30 h. Acte Inaugural de la XXVI Assemblea. Saló de Plens de la Diputació Provincial de València (Palau dels Scala. Pl/. Manises). Paraules de benvinguda del President.

12'00 h. Presentació del conferenciant.

Conferència a càrrec de l'honorable president del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana, Vicente Garrido Mayol. Tema: "*Del Derecho Civil Foral al Derecho Civil Valenciano del siglo XXI*".

13'00 h. Sessió de Treball. Lectura de Comunicacions.

13'30 h. Termini de presentació de candidatures per a l'elecció de vacants a la junta directiva.

14'00 h. Dinar de confraternitat.

16'30 h. Assemblea de l'Associació. Proclamació de la candidatura electa. Homenatge de l'Associació als cronistes amb més de 50 anys en el càrrec.

18'00 h. Visita guiada al Palau de Cervelló, seu de l'Arxiu Municipal de València. P/. Tetuán, 5

Dissabte, 28 d'octubre de 2006. Novelda.

7'45 h. Eixida de València en autobús cap a Novelda. (Palau del Marqués de Dos Aigües. C/. Poeta Querol).

10'00 h. Arribada a Novelda. Recepció i benvinguda per les autoritats municipals. Seguidament visita guiada a la Casa Museu Modernista i Església Arxiprestal de Sant Pere (s.

XVI-XVIII).

12'00 h. A l'Auditori del Centre Cívic i Social sessió de treball. Lectura de comunicacions.

14'30 h. Dinar ofert per l'Ajuntament de Novelda als Salons del Restaurant "Cucuch".

16'30 h. Visita a l'històric Castell de la Mola (s. XII) i al famós Santuari de la Magdalena, patrona de Novelda (1818-1946) edifici modernista de l'arquitecte José Sala Sala. Conferència a càrrec del Cronista Oficial de Novelda, Pau Herrero.

19'30 h. Tornada cap a València.

Diumenge, 29 d'octubre 2006. Alzira.

9'00 h. Eixida de València en autobús cap a Alzira (Palau del Marques de Dos Aigües. C/. Poeta Querol).

10'00 h. Recepció i benvinguda per part de les autoritats municipals a la Casa Consistorial (1547-1606). A continuació visita guiada per la ciutat (Temple de Santa Catalina, Muralles del Mercat, restes del circuit amurallat i camí de ronda islàmic, Vall de la Murta, Muntanyeta del Salvador, magnífic mirador de la "Ribera del Xúquer".

13'00 h. Visita al Santuari de Ntra. Sra. del Lluch, patrona d'Alzira, situat en la mateixa Muntanyeta del Salvador

14'15 h. Dinar ofert per l'Ajuntament d'Alzira.

16'15 h. En la Sala Auditori de la Casa Cultura, sessió de treball.

17'15 h. Visita al Museu Municipal (Casa Cultura).

17'50 h. En la Sala Auditori de la Casa de Cultura sessió de treball. Lectura de comunicacions Conferència a càrrec del Cronista Oficial d'Alzira, Aurelià Lairón.

19'30 h. Acte de clausura de l'Assemblea. Resultat de l'enquesta i conclusions.

LA XXVI ASSEMBLEA VIATJA FINS LA POBLACIÓ D' **ALZIRA**

Per alguns la ciutat és la successora de la *Sucro ibèrica*, altres busquen els precedents en les vil·les romanes (Materna, Vilella, Casella, etc) i assenyalen una concentració de la població en el núcli de la vila, i per últim estan els que, de la mateixa forma assenyalen eixa concentració però a partir de les alqueries musulmanes repartides pel terme.

Fou fundada pels àrabs amb el nom d'*Al-Yazirat Suquar (L'Illa del Xúquer)*.

Al llarg del domini musulmà, Alzira fou una població molt important que arribà a tindre governació pròpia. Amb els almoràvids fou un focus destacat de diverses rebel·lions contra els cristians i amb l'intent d'unificació almohade passà a declarar-se partidària d'aquests. La vila, baluard completament murallat, comptava amb unes quantes mesquites, cases de bany, molins, etc. El tractat geogràfic d'Al-Zuhví, escrit cap el 1147, assenyalava l'existència en Alzira de un gran pont de tres arcs, obra antiga i d'excel·lent factura. D'entre els alzirenys de l'època destaquen els escriptors: Ben Jafacha, Al-Zaqaq, Ben Amira i Ben Thalmus, els juriconsults: Ben Abil Kasal i Abu Baker, l'historiador Algapheker abu Abdalla i el matemàtic

Ben Rian entre altres.

El 30 de desembre del 1242 conquista la vila Jaume I, qui concedí infinitat de privilegis, entre els que destaca el de mer i mixt imperi amb jurisdicció en causes civils i criminals sobre 42 pobles, així com el títol de *Coronada i Fidelíssima Vila Reial*. Al llarg d'aquesta època tingué vot en les Corts del Regne de València. El monarca renunciarà a la corona en favor dels seus fills, en Alzira on, segons la tradició, morirà en 1276. Alfons I, en 1286, li concedí la facultat de celebrar fires. La vila prengué part activa en la guerra de La Unió, participà en les Corts del Regne i exercí un paper destacat en el Compromís de Casp. Els segles XVI i XVII suposaren un recés en l'ordre polític i econòmic. Es segreguen de la vila: Carcaixent, Guadassuar i Algemés, i sofrí els efectes de l'expulsió dels moriscos.

En la guerra de Successió se declarà partidària de l'arxiduc Carles pe això Felip V, abolí tots els seus furs i privilegis. Durant la guerra contra els francesos, en 1811 es traslladà a Alzira la Junta de Defensa de la província. En 1820 es creà el partit judicial d'Alzira. El 8 de agosto del 1876, Alfonso XII, en consideració a la importància que per l'augment de la població i desenvolupament de la seua indústria i el seu comerç havia aconseguit la vila, li va concedir el títol de ciutat.

* * * AVISO IMPORTANTE * * *

Ante la visita a Valencia de Su Magestad la reina Doña Sofia para la entrega de los premios de la Fundación Jaime I, a celebrar en el Palacio de la Lonja el próximo 26 del presente mes de octubre, fecha anterior a la del inicio de nuestra XXVI Asamblea, y por razones inherentes a dicho acto, nos comunican que el referido edificio permanecerá cerrado, desde fechas anteriores, hasta las posteriores al indicado evento, por lo que no será posible el acceso al mismo.

Por esta razón, no podrá realizarse la inscripción personal para la Asamblea General en el referido local, como se indicaba en nuestro "Cronicó" núm. 21, último publicado, debiendo efectuarse dicha inscripción, que **finalizará el lunes 23 de octubre** mediante ingreso de la cuota correspondiente (60 euros para cronistas y 75 euros para los adheridos) en la cuenta de BANCAJA, Urb. Pintor Sorolla de Valencia, núm. 2077 0063 52 1101512467, remitiendo el justificante del ingreso bancario a secretaría por medio del correo electrónico: jrsanchis@yahoo.es o entregándolo personalmente el mismo día 27 de octubre durante la asamblea.

La Asociación de Cronistas remitirá después de la Asamblea los lotes de libros donados por las instituciones a los domicilios de los asambleístas. **No hay que pasar por el edificio de la Lonja a recogerlos**

ASSEMBLEA GENERAL ORDINARIA DE L'ASSOCIACIÓ DE CRONISTES OFICIALS

De conformitat amb allò establert en l'article 20 dels vigents estatuts, es convoca als membres de l'Associació de Cronistes Oficials del Regne de València, a celebrar l'Assemblea General Ordinària que tindrà lloc el dia 27 d'octubre de 2006, a la Sala de Plens de la Diputació de València (Palau dels Scala, Pl. Manises) a les 16 hores en primera, i a les 16'30 hores en segona convocatòria, d'acord amb el següent:

ORDRE DEL DIA:

- 1.- Aprovació, si és el cas, de l'acta anterior.
- 2.- Informe de presidència.
- 3.- Informe de secretaria.
- 4.- Informe de tresoreria.
- 5.- Eleccions parcials a la Junta de Govern.
- 6.- Precs i preguntes.

València, a 8 d'octubre de 2006

Vist-i-plau El President: Francesc de P. Momblanch
El Secretari: José Ramón Sanchis Alfonso

LA XXVI ASSEMBLEA VIATJA FINS LA POBLACIÓ DE: NOVELDA

Novelda, situada en la conca mitjana del riu Vinalopó, ha sigut des de la prehistòria àrea de pas o via natural de comunicació entre l'Altiplà, el Sud-oest i el litoral Mediterrani. Aquest fet unit als seus bons recursos agrícoles i ramaders, han sigut factors determinants per a l'assentament humà i la convergència i desenvolupament de diferents cultures.

El poblament ibèric ha sigut detectat en el pla, concretament en l'àrea del Campet, formada per les terrasses el Riu Vinalopó, estenent-se pel marge dret i esquerra del riu, entre els terme de Montfort, Novelda i Asp, comprnent la partida del Campet i la Waleja (Montfort). Zona on s'han trobat gran quantitat de recipients ceràmics decorats amb motius geomètrics, de cercles, semicercles, bandes, filets, o motius florals. Apareixen monedes, àmfores, terracotes que representes a la Deessa Tanit, falcates i soliferum que junt amb fíbules formaven el ric aixovar funerari d'unes tombes datades entre els segles IV-II a. C.

A partir d'ací, les gents, ara romanitzades, es dediquen a l'explotació de la terra de cultiu, amb productes com a cereals, vinya, olivera, granades, figues, fruites i hortalisses. Amb l'espart, tan abundant en estes terres, es feien sabates, cabassos, cordes i estores i amb el teixit de cotó i lli es farien els seus vestits.

En l'àrea del Campet són abundants les troballes ceràmiques de sigillata sudgàlica, hispànica i clares, lluerns de volutes, olpes, pitxerets, àmfores, monedes i fíbules. Tots ells amb una cronologia que comprén des del s. I al

V d. C.

En el període tardorromano, s'observa una menor densitat de població. A este moment correspon el poblat localitzat en el Sancallós, amb ceràmiques sigillates clares, àmfores i monedes que daten el jaciment entre mitjan del segle IV fins del VI d. C.

Dins del període visigot-bizantí, per a l'àrea de Novelda, es tenen poques notícies, sent a partir de mitjan del segle IX, quan novament constatem la presència d'una comunitat islamitzada, en la Serra del Sancallós. Poblat estratègicament situat.

Control que a partir de mitjan del segle XI, serà exercit per una xicoteta comunitat rural assentada en l'altiplà suroriental de la Mola, lloc on serà edificat el magnífic castell de Mola de planta poligonal, amb vuit ixents, amb una torre quadrangular exempta. Ací s'assentarà un contingent important de població musulmana ocupant tot l'altiplà el perímetre del qual es trobava també murallat.

Després de la conquesta cristiana d'estes terres per les hosts castellanques de l'Infant el senyor Alfonso, futur Alfons X el Savi, segons allò que s'ha estipulat en el tractat d'Azmirra, firmat en 1244, entre Jaume I i el monarca castellà, la població musulmana de La Mola és obligada a desplaçar-se fins al pla, donant origen, al nucli poblacional de l'actual ciutat de Novelda.

Amb la conquesta d'estes terres La Mola i Novelda, passen a formar part de la raval alacantina, segons consta en el privilegi donat

ASAMBLEA GENERAL ORDINARIA DE LA ASOCIACIÓN DE CRONISTAS OFICIALES

De conformidad con lo establecido en el artículo 20 de los vigentes estatutos, se convoca a los miembros de la Asociación de Cronistas Oficiales del Reino de Valencia, a celebrar Asamblea General Ordinaria, que tendrá lugar el día 27 de octubre de 2006 en el salón de plenos de la Diputación de Valencia (Palau dels Scala) P/ Manises) a las 16 horas en primera y a las 16'30 en segunda convocatoria, de acuerdo con el siguiente:

ORDEN DEL DIA

- 1.- Aprobación, si procede, del acta anterior.
- 2.- Informe de la presidencia.
- 3.- Informe de la secretaria.
- 4.- Informe de la tesorería.
- 5.- Elecciones parciales a la Junta de Gobierno.
- 6.- Ruegos y preguntas.

Valencia, 8 de octubre de 2006

VºBº El presidente: Francisco de P. Momblanch

El secretario: J.R. Sanchis Alfonso

NORMES QUE HAN DE SEGUIR-SE PER A LA PRESENTACIÓ DE COMUNICACIONS A LA XXVI ASSEMBLEA DE CRONISTES

Les comunicacions que presenten els cronistes a la XXVI Assemblea per a què puguen ser incorporades a l'edició de la Crònica corresponent hauran de seguir els textos les següents normes.

TEXT. Haurà de redactar-se correctament i de forma definitiva. Estarà escrit a màquina o impressora d'ordinador (original en estos dos casos), en cos de lletra 11, *Times New Roman*, interlineat senzill i per una sola cara, en paper tamany foli o DIN A4, amb una extensió màxima de 20 folis, incloses les il·lustracions.

En la primera pàgina haurà de figurar el títol complet del treball, el nom i cognoms de l'autor o autors, l'adreça postal, electrònica i telèfons. En la segona el resum, i en les següents el text, les taules, figures, làmines, i finalment, les seues llegendes respectives.

A més de l'original haurà d'enviar-se una còpia en suport informàtic (disquet de 3½ o CD Rom) retolada amb el processador i versió utilitzada, o remetre-la per correu electrònic a l'adreça: jrsanchis@yahoo.es

FIGURES I LÀMINES. Les figures (gravats i dibuixos a línia) aniran numerades correlativament, amb números àrabs. Podran incloure's intercalades en el text, indicant el lloc exacte on han de col·locar-se, o bé al final del treball. És imprescindible que s'incloga l'escala gràfica corresponent. Els dibuixos es realitzaran en tinta xinesa sobre paper vegetal.

Les làmines de fotografies o diapositives s'entregaran definitivament muntades, numerades correlativament amb números romans, i amb lletres minúscules les fotografies dins de cada làmina.

Els peus i llegendes d'ambdós es presentaran en full a banda, fent referència a la il·lustració corresponent.

NOTES. Es presentaran inserides en el text, a peu de pàgina o al final del mateix, numerades correlativament.

Quan s'incloguen referències bibliogràfiques es

farà de la següent forma: cognoms de l'autor o autors en lletra versaletes, seguit del nom, en lletra normal, i títol de l'obra, que en el cas d'un llibre anirà en cursiva i a continuació lloc, editor, data d'edició i pàgines si cal; en el cas d'un article, el títol anirà entre cometes, li seguirà el nom de la revista en cursiva, el número de la mateixa, any d'edició i pàgines; i quan es tracte d'obres col·lectives o congressos, el títol anirà entre cometes seguit de l'obra o congrés en cursiva, lloc, editor, data d'edició i pàgines. Tot això separat sempre per comes.

Exemples:

Llibre: GUITERT Y FONTSERÉ, Joaquín, *Real Monasterio de Poblet*, Barcelona, 1929.

Article: MOLERES IBOR, Juan, "En el primer centenario de 1898: Sollaneros en Cuba y Filipinas", *Crónica de la XXII Asamblea de Cronistas Oficiales del Reino de Valencia, (Valencia-La Valldigna-Santa Pola, octubre 1998)*, Valencia, 2000, ps. 329-345.

BIBLIOGRAFIA. Es presentarà en foli a banda, indicant-se: cognoms de l'autor en majúscules, nom del mateix en normal, any d'edició entre parèntesi i títol de l'obra, que en el cas d'un llibre anirà en cursiva i a continuació lloc, editor i pàgines; si es tracta d'un article, el títol anirà entre cometes, li seguirà el nom de la revista en cursiva, el número de la mateixa i pàgines; i en cas d'obres col·lectives o congressos, el títol anirà entre cometes seguit de l'obra o congrés en cursiva, lloc, editor i pàgines. Tot això separat per comes excepte el nom de l'autor i la data de l'obra citada

Exemples:

Llibre: GUITERT Y FONTSERÉ, Joaquín, *Real Monasterio de Poblet*, Barcelona, 1929.

Article: MOLERES IBOR, Juan, "En el primer centenario de 1898: Sollaneros en Cuba y Filipinas", *Crónica de la XXII Asamblea de Cronistas Oficiales del Reino de Valencia, (Valencia-La Valldigna-Santa Pola, octubre 1998)*, València, 2000, ps. 329-345.

